Bir Yeni Masonun

Anı, İzlenim ve Düşünceleri - III

Bu başlık altındaki çalışmanın üçüncü bölümü…

KARANLIKTAKİ YOLCUYA SESLENİŞLER

Kimi masonlar Masonluğa giriş töreninde gözleri bağlı dolaştırılırken söylenenlere o heyecan ortamında yeterince kulak verememiş, belki anlayamamış olabilir. Ben anlayamamıştım. O kadar çok söylem vardı ki birbiri ardınca gelen…

Sonradan başka adayların Masonluğa giriş törenini izlemeseydim, belki anlayamamışlığımla kalırdım.

Hatırlayalım bakalım…

Mabede alınmadan öncekine ek bir başka çınlama:

«Korkusuz ol… Engellere karşı diren.»

Elbette mason olmaya heveslenen kişi önüne çıkan ve çıkarılacak engellere karşı direnmelidir.

Bunun bir başka söyleniş tarzı "Buyrultunu (iradeni) koru" olabilir.

Demek ki, mason olma yolunda ilerlemek için bir de buyrultu gücü gerekir. Bunun için bu yola baş koyan kişi kendine güvenmeli, başarılı olacağına inanmalıdır.

Bunu yapabilir miyim?.. Yaparım.

Ancak iş korkusuzluğa gelince, işte o biraz sorunlu…

Korku insanın içtepisel (dürtüsel) duygularından biridir. Herhangi bir şeyden korkan bir kişiye *«Korkma»* diyerek bu duygusunu yenmesini sağlayamazsınız.

Bunun için korkunun kaynağına inmek gerekir. Bilgisizlik mi, deneyimsizlik mi, dogma ya da bir başka tür inanç mı, güvensizlik mi, anlama yetisi noksanı mı?

Korkusuz (cesur) olunması önerilirken, bu, gelişigüzel bir gözü peklik, boşuna yiğitlik gösterisi, olur olmaz şekilde tehlikeye atılmak demek olmasa gerektir. İnsanı her ne korkutacaksa, ona karşı hazırlıklı olmaktır.

Şu halde burada yaşamın olası tehlikelerine ilişkin bilgi ve deneyim edinmek, dogmalardan sıyrılmak, bilimsel ve akılcı verilere güvenmek, doğayı ve insanı anlamaya çalışmak önerilmektedir.

Yapabilir miyim?.. Evet!

«İnsanları sev.»

Yine aynı noktaya mı geldik?.. Buyrukla sevme olur mu?.. Hani *"sevmeye çalış"* dense kabul edeceğim.

Ancak burada kısacık bir tümceyle başka bir şey söylenmek isteniyor gibi geldi bana. Bir özne olarak "insanlar" acaba tüm insanlığı temsil eder bir anlamda mı alınmış?.. Galiba öyle. Uzun söylenseydi acaba şöyle mi olurdu: *"Sadece kendini değil, başka insanları da düşün. Onlar için de olumlu ve yararlı bir şeyler yap. Hümanist (insansever) ol."*

İşte buna karşı hiçbir diyeceğim olmaz. Bir "mason"dan zaten bu beklenir.

«Görevini bilinçle kavra.»

Görevim… Aslında böyle tekil değil de "görevlerim" biçiminde çoğul olmalı.

Bunun da iki boyutu olmalı.

Birincisi benim kendi kendime verdiğim görevler; hani Düşünme Odası'nda kâğıda dökmeye çalışıp da bir türlü başa çıkamadığım!

İkincisi de Masonlukta bana verilecek ve/veya edineceğim görevler. Bir mason olarak yükümlülüklerim…

Fakat yükümlülüklerin yerine getirilmesi aslında tam anlamıyla mason olduktan sonra değil, olabilmek için zorunlu.

Yapar mıyım?.. Evet! Zorunluluk, bireysel özgürlüğün yitirilmesi değildir. Aksine bilinçle kavranmasıdır.

«Simgeleri anlamaya ve özümsemeye çalış»

Büyük bir zevkle, şevkle, mutlulukla, yapabildiğim ve yapabileceğim kadar…

Yetemeyebilirim, yanılgıya da düşebilirim. Gerektiğinde bana destek verecek, yol yordam gösterecek benden daha bilgili ve deneyimli masonlar var. Onlardan da yararlanmalıyım.

Yeter ki bu yola baş koyayım.

■ ■ ■

Ardı arkasına öneri ve öğütler:

«Bir yarar ve bir çıkar gözetmeden insanlara el uzat.»

«Tutkularına yenilme… Bencillik etme.»

«Doğruyu yanlıştan ayırabilmek için, önce kendini iyice tanımaya çalış.»

«Kendini tanımanın sağlayacağı yargılarının gücünden yararlan.»

«Hırslara ve üstünlük tutkusuna kapılmaktan sakın.»

«İçindeki iyilik ve sevgi ateşini güçlendir.»

«Baskılardan ve koşullandırmalardan kurtul. Engelleri aşmaya bak… Özgürlük ve olgunluk kazanma yolunda ilerle.»

Yapar mıyım?.. Elbette!.. Becerebildiğimce.

Bütün bu yol göstermeler bana mutluluk vermiş, çalışırsam “mason” olabileceğimi göstermişti.

■ ■ ■

Yine bir çınlama:

«Erdemli ol.»

Hiç kuşkusuz erdemli bir kişi her toplumda beğeniyle karşılanır. Öyle olunmalı. Beğeniyle karşılanmak için değil, kendi onuru için…

Ancak "erdem" göreli bir kavram değil mi?

Bit tutum ve davranış, kimine, bir toplumun töresine göre bir erdem, bir başkasına bir başka töreye göre erdemsizliktir. Hele iş dinlere ve inançlara gelince bu çelişki daha da artar.

Burada hangi tür erdemlerden söz ediliyor?

Herhalde Masonluğun amaçları, ilkeleri, çalışma yöntemi, kendine özgü töresi uyarınca benimsenen erdemlerden… Bu da Masonluk anlayışına, bir mason kuruluşundan diğerine farklılık gösterebiliyor.

Şu hâlde ne yapmalı?

Önce Masonluğun amaçlarını baştan sona bir kez daha gözden geçirmeli. Onun arkasından ilkelerini… Sonra hem genel olarak hem üye olunan bu kurumun çalışma yöntemi ve kurallarını; tüzüklerini, yönetmeliklerini geleneklerini, her ne varsa… Masonların "töre" anlayışını… Bireylere bağlı olmayan kurumsal değer yargılarını…

Bunlara uymalıyım…

İşime gelse de gelmese de uymalıyım.

Bana göre yanlışları olabilir. Onların daha doğru olanlara yöneltilmesi için önerilerde bulunabilirim belki ama yürürlükte oldukları sürece yanlış buluyorum diye uymazlık etmemeliyim.

Bu bağlamda nasıl bir tutum edinmem gerektiğini kendi kendime özetledim:

Masonluğu kendime uydurmaya, kendime göre bir Masonluk anlayışı kurmamalıyım; kendimi Masonluğa uyarlamalıyım.

■ ■ ■

Bir diğer çınlama:

«Çalışkan ol.»

Bu öneri üzerine ne diyebilirim ki?

Çalışmak yaşamın gereğidir; ister bedensel ister zihinsel olsun; ister her ikisi birden.

Çalışmayan insan yaşadığını sanıyorsa da sadece biyolojik bakımdan henüz ölmemiş bir varlık olmaktan başka bir şey değildir içinde bulunduğu durum.

Çalışmak üretmektir. Bir masondan da ürün vermesi beklenir, ister elle tutulup gözle görülemeyen ister soyut ama bir işe yarayan…

Çalışmamak, üretmemek, olsa olsa bencilliktir, asalaklıktır, başkalarının sırtından geçinmektir.

Hani az önce erdemlerden söz ediyorduk ya!.. Bana göre çalışmamak, tam olarak erdemsizliktir, hiç çalışmayıp sadece başkalarının çalışmasını izlemek, üstelik bir de salt izlemekle kalmayıp onlardan yararlanmak, bu kadarla da kalmayıp kendine pay çıkarmak…

Bir Latince özdeyiş duymuştum **"Laborare est orare"** diye. Dilimize çevirirsek "Çalışmak tapınmadır" anlamına geliyor. Bu "tapınma" sözünü dinsel anlama çekmemeli; aksine dinsel dogmalara ve zorunlu birtakım uygulamalara karşı insanın özgür buyrultu gücünü vurguluyor.

■ ■ ■

Bir diğeri:

«Yardımsever ol.»

Bu "yardımseverlik" denilen nedir?.. Nasıl olunur?.. Olanakları elverişli olanın yoksul ve düşkünlere maddî yardımda bulunması mıdır? Dinsel inancı uyarınca sadaka vermesi midir? Bunlardan ötürü bir de böbürlenmesi midir yaptıklarını anlatarak?..

Yapılan yardımın karşılığında şu ya da bu şekilde mutlaka bir karşılık beklenecek olursa, -bu karşılık tinsel de olabilir sevgi ya da saygı gösterisi, boyun eğme, dediğini yapma gibi- buna yardımseverlik denilebilir mi?

Ben öyle bir yardımsever (!) olmak istemezdim. Zaten Masonlukta benden o türünün beklendiğini hiç sanmıyorum.

Yardımsever olmak için gereksinmesi olanlara herhangi bir şekilde, bir kerelik ya da sürekli olarak yardımda bulunmak gerekmez.

Öyle bir kişiye de yardımsever denilebilir belki ama bunun aslı yapılamamakta olsa bile buna gönlünü vermek, buna istekli olmak biçimindedir. Öyle yoksul ve güçsüz kişiler vardır ki, zengin ve güçlü kişilerden daha çok yardımda bulunur gereksinmesi olanlara…

Bu çınlayan deyiş uyarınca bir mason da onlardan biri olmalı.

Ya ben?.. Olur muyum?.. Olurum ama bunu deyince Ziya Paşa'nın ünlü sözünü hatırladım birden: ***"Ayinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz."***

■ ■ ■

Kulağımda çınlayan sesin bir de şöyle bir önerisi var:

«Sabırlı ol!»

Hani atalarımız *"Sabrın sonu selâmettir."* demiş; onun gibi mi?

Yoksa yine Ziya Paşa'nın bir diğer beytini mi rehber almalı:

> ***"Erişir menzili maksuduna aheste giden,*** (*Yavaş giden amaçladığı hedefe erişir,)*
> ***Tiz-i reftar olanın payine damen dolanır.*** *(Acele edenin ayağına etek dolanır.)*"

Bunlar da güzel sözler ama Masonlukta önerilen ya da öğütlenen tümüyle böyle olmasa gerek…

Masonluk ezoterik bir kurum; bunu daha buraya gelmeye niyetlenirken öğrenmiştim. Dereceleri var, derecelerinin içinde bile aşamalar var. Her şey bir anda, birdenbire, kısa süre içinde öğrenilmez. İnsanın anlama, kavrama gücü yetmeyebilir. İyice öğrenmeden, anlayıp kavramadan da üzerinde görüş oluşturmaktan kaçınılmalıdır.

Hem bu masonlara haricî ortamdaki görevleri bakımından da önemli bir önerme… Gerçekten mason olacaksam, buna özen göstermeliyim.

■ ■ ■

Uzunca öğütsel söylemler dinledim. Görmüyordum; kulak kesilmiştim. Bunların içinde özellikle şu söz dikkatimi çekti:

«Erdemler bencilliği yok eder. İyilik herkesi size dost eder.»

Kendimi düşünmeliyim; sağlık, eğitim, geçim, güvence, gelişim, olgunlaşma gibi her bakımdan.

Fakat sadece kendimi düşünmemeliyim. Herkesten önce ve en büyük payı kaparak kendime ayırıp, *"Başkaları ne yaparsa yapsın; bana ne!"* dememeliyim.

Bunun için erdemler edinmeli, onlara dayanmalıyım.

Elbette bu beni diğer insanlara iyilik etmeye de yöneltecektir. İnsanların dostluğunu kazanmak bana da mutluluk verecektir.

Yapar mıyım?.. Yaparım!

Söylem şöyle devam ediyordu:

«İnsanlarla bağdaşabilmek için onların anlayış ve düşünülerine tolerans gösterin. Onları tanımaya ve anlamaya çalışın.»

Başkalarının yaşam tarzı benimki gibi olmayabilir elbette... Onların da kendilerine göre değer yargıları, farklı töreleri olabilir.

Onları uygun bulmayabilirim fakat bu fark onlarla çatışmamı, çekişmemi gerektirmez. Aksine onlarla ilişkilerimde sadece kendi tutum ve davranışlarımı doğru bulup onlara dikte ettirerek tutturmak, zorla kabul etmelerine kalkışmak yerine nedenlerini ve niçinlerini öğrenmeye girişsem, dayanım (tahammül) göstersem çok daha iyi olmaz mı?

Bir de kendimi onların yerine koysam, acaba kendim de benden bunu beklemez miydim?

Kim bilir belki onlarınki doğru benimki yanlıştır; belki onlar haklı ben haksızımdır.

Dünyaya hep ve sadece kendi açımdan bakmamalıyım.

Böyle bir tutum benimseyebilir miyim?.. Evet!

Ancak bir de şu vardı eklenen:

«Yanlışlıklar içinde çabalayanlara, dogmalara ve boş inançlara saplanmış olanlara, gerçekleri bilimsel yöntemlere dayanarak bulabilmeleri için alçak gönüllülükle yardımcı olun.»

İlk kez karşıma bir **"etkinlik"** önerisi çıkmıştı; hatta bir "görev"…

Kendi kendime vermiş olduğum görevlerden biri değildi bu; masonik bir görev, bir masonun yerine getirmesi gereken bir görev!..

Başkalarının yanlışlarına, dogmalara bağlanmış ve boş inançlara yani batıla saplanmış olmalarına karşı toleransla davranmak yetmiyor. Öyle yapılırsa bu bir bakıma bencilliğe düşmek, onlara iyilik etmekten kaçınmak olur. Demek ki, onları bu durumdan kurtarmak için de bir şeyler yapmalı.

Yapar mıyım?.. Yapabilir miyim?.. Belki!

Bunu yapmak, yapabilmek için önce bilgi edinmek gerekiyor. Yanlışlarının karşısındaki doğruları belirlemek, dogma ve boş inançlarının köklerini öğrenmek, onları bilimselliğe yöneltirken donanımlı olmak gerekiyor.

Bir de şu var: Karşınızdakinin eksiklerini, yanlışlıklarını saptayabilirsiniz. Kapılmışlıklarını belirleyebilirsiniz. Fakat onları bunları gidermeye yöneltmek, bu girişimin etkili ve yararlı olabilmesi için bunu nasıl, hangi yöntemle yapmak gerektiğini de bilmelisiniz.

Demek oluyor ki, bir mason aynı zamanda bilgiyi aktarmanın, üstelik aktarılanın bunu almasını sağlamanın yolunu da bilmeli.

Az önce denilenleri yapmak bakımından kendimi kuşkulu görüşüm bundan ileri geliyor. Bunu işin yolunu ve yöntemini bilen masonlar bana da öğretirlerse böyle bir etkinliğe gönüllü olurum. Yoksa yapacaklarımın hiçbir işe yaramaması bir yana, bakarsınız çok sert bir tepkiyle karşılanır ve iş tümüyle tersine döner.

Söylem kaldığı noktadan şöyle devam ediyordu:

«Düşünü ve eylemlerini bilim, akıl ve ahlâka aykırı bulursanız ya da başkalarına haksızlık ettiklerini ve acı çektirdiklerini görürseniz, ılımlı fakat kararlı bir yaklaşımla onları doğru yola yöneltmeye çalışın.»

Başkalarının eylemlerini bilim, akıl ve ahlâka aykırı bulursam tamam, peki…

Ancak burada elbette ahlâktan söz ettiğimizde bunun göreli olduğunu da göz ardı etmemeliyiz. Bana göre ahlâksızlık olan bir tutum ve davranış, başkasına göre hiç de öyle olmayabilir.

Dolayısıyla eylemlerini düzeltmek için kendisine destek vereceğimiz kişinin kültürünü, değer yargılarını, töre anlayışını bilmemiz gerek. Eğer aramızda bu bağlamda bir fark yoksa, "ılımlı ve kararlı bir tutumla" böyle bir girişimde bulunabilirim.

Fakat birisinin başkasına haksızlık ya da eziyet ettiğini, acı çektirdiğini hatta bunu bir insana değil hayvana bile yaptığını görünce, onu doğru yola yöneltmek için "ılımlı" bir tutumla davranmam bekleniyorsa, -kusura bakmayın- buna **hayır**!

Bunu öyle yapamayacağımdan ötürü mason olamayacaksam zararı yok, mason olmayayım, insan kalayım daha iyi!

Şöyle deniyordu:

«İyi niyetinizin kötü işler uğrunda kullanılmasına göz yummayın. İkiyüzlülük ve dalkavukluk etmeyin.»

Bakınız… Belki kötü işler uğrunda kullanılır kaygısıyla iyi niyetli olmaktan vazgeçemem. Ancak bunun farkına varırsam karşı durabilirim; bu bağlamda sonrası için de bir önlem alabilirim.

Rüzgârın estiği yöne göre davranmak, bir öyle bir başka türlü tutum takınmak, yararlanma ve çıkar neredeyse onu tutmak, başkalarının her dediğine boyun eğip yanlışlarına bile baş sallamak, şirin görünmek, yaltaklık etmek…

Bunların hiçbiri bana göre değil; olmamalı ve olmayacak.

Ben mason olma, olabilme yolundayım.

■ ■ ■

Sonrasında şöyle bir söz eklenmişti:

«Topluma yararlı iyi bir insan olmak için gerekli bilgileri elde etmelisiniz. Bu aşamada dayanışma ve bir yol göstericinin önderliği gereklidir. İnsanlar ancak birbirleri ile dayanışma kurduklarında topluca gelişebilir.»

Evet, peki ama Masonluktaki bilgiler her bakımdan yeterli mi? Masonluğa girişimin gerekçelerinden biri bu olsa da topluma yararlı iyi bir insan olmak için Masonlukta bulabileceğim bilgiler yetmeyebilir.

Bunun için gerek bilimsel gerek felsefî nitelikli kitaplar edinmeli, okumalar yapmalı, edindiklerimi karşılaştırmalı hatta notlar almalıyım.

Kuşkusuz günümüzde internet çok geniş olanaklar sağlıyor. Fakat okuduklarıma dikkat da etmeliyim. Birçok yayın tek yönlü, belli etmeden taraflı, yanlış bilgilere yönlendirici olabiliyor.

Evet, bana benden çok daha bilgili ve deneyimli bir önder yol gösterecek olursa daha hızlı ve daha verimli çalışabilirim. Bildiklerimi, öğrendiklerimi diğer masonlarla da paylaşmak, tartışmak, hepimiz için yararlı olacaktır. Masonluktaki dayanışmanın en önemli yönlerinden biri de bu değil mi?

Var mıyım?.. Evet!

Böylece tek başıma değil topluca ilerleyebiliriz mason olmak yolunda; eğer olabildiysek daha da gelişim göstermeye doğru…

■ ■ ■

Sonraki kulak çınlatan sözlerden birçoğu öncekilerin tekrarı niteliğini taşıyordu ama içlerinde dikkat çeken öyle bir tanesi vardı ki belki hepsinden önemli, belki hepsinin özeti:

«Ölümlü olduğunu unutma.»

Bu deyiş belki dinlerde de görülebilir. Fakat dinlerin çoğu bu bağlamda ortaya bir dogma koyar ve her canlı için kaçınılmaz olan "ölüm" olayını kendine göre değerlendirir. Nitekim bazı dinlerde asıl önemli tutulan ölümün öncesi değil, varsayımsal sonrasıdır.

Masonlukta ise asal düşünme ilkeleri bilimsel ve akılcı olduğuna, bugüne dek ölüm sonrasına ilişkin hiçbir bilimsel veri bulunmadığına göre, bizim için yaşam asal olmalı ve ölüm bunun sonu olarak alınmalıdır. Evrende birçok şey sonsuz olabilir ama yaşam değil… Yıldızlar bile ölüyor.

Bununla birlikte Masonluktaki öğretimde bundan sonra gelen bir öneri var. İşte o Loca Üstadı tarafından şöyle dile getirilmişti:

«Öldüğünüzde, bedeniniz toprağa karışır ve toprak olur. Yaşamdaki her tatlı sözünüz, her iyi işiniz, çevrenizde genişleyip büyür. Bedeniniz toprağa karıştıktan sonra bile bunlar, insanlara yarar ve mutluluk sağlamayı sürdürür.»

Bilimsel nitelikli bu söz üzerine bir şeyler denebilir ama bu kadarla kalmıyordu.

«İnsan, yalnız kendisi için değil, bütün insanlar için yaşamalı ve çalışmalıdır... Mutlu olmak isteyen kimse, hazlardan ve coşkulardan payını almalı ama onlara tutsak olmamalıdır.»

Böyle denilince ister istemez bazı gizemci (mistik) nitelikli kurumları düşündüm.

Masonlukta bireysel gelişim çok önemli tutulan bir çalışma alanı.

Gizemci nitelikli kurumlarda da öyle…

Fakat gizemci nitelikli kurumlar, bir tek ve sadece bununla, üstelik belirli birtakım inanç ilkeleri doğrultusunda ilgileniyor.

Oysa Masonlukta, -tüm kuruluşlarında öyle olmasa bile- bireysel gelişim için belirli bir inancın ilkeleriyle hareket etmek zorunlu değil. Hatta bireysel gelişimini gerçekleştirme yoluna giren bir insan, kendisini belli birtakım inanç ilkelerinden soyutlasa çok daha başarılı olur.

Gizemci nitelikli kurumların çoğunda bunun için insanın yaşamın tüm doğal ve toplumsal zevk, eğlence ve sevinçlerinden arındırması öncelikli tutuluyor. Öyle ki, müzik dahil her türlü sanat bile buna yönlendirilmiş ve insanca olan başka türlüsü yadırganıyor hatta kötüleniyor.

Oysa Masonlukta bunun tam tersi söz konusu. İnsanın yaşama güzellik ve mutluluk katan öğelerine de yer verilmesi öngörülüyor. Tek bir koşulla: İnsanın kendisini salt bunlara bağlayıp sonra da bunlardan kurtulamaması gibi bir duruma düşmemesi.

Belki her şeyde olduğu gibi bunda da **ölçülü olmak** gerek.

Gizemci kurumları da nereden çıkardım şimdi?.. Buna değinen olmamıştı ki. Ancak düşünü ve değerlendirmeleri bu karşılaştırmayla yapmak sanki daha uygun olabilir gibi geldi bana.

Nitekim gizemci kurumlarda sadece birey ile ilgilenildiği, bireyin de sadece kendisiyle ilgilendiği, toplumdaki diğer insanlara bu bağlamda hiç de önem verilmediği görülüyor. Açıkçası *"Her koyun kendi bacağından asılır"* deyişi geçerli tutuluyor; herkes kendi başının çaresine baksın gibi...

Ancak Masonlukta öyle değil. Çünkü Masonlukta bireysel gelişim sadece masonun kendisi için değil hatta belki masonların tümünün kendileri için bile değil… Asıl önemli olan, "haricî dünya" diye adlandırılsa bile her masonun çevresi, toplumu, ulusu, giderek tüm insanlık.

Böyle yapabilir, tüm insanlar için yaşayabilir miyim?.. Sanırım; zor bir iş bu ama denerim!

■ ■ ■

Şöyle demişti Loca Üstadı:

«İnsan yaşamı sırasında bir haksızlığa uğrayabilir. Bir kaza geçirip ya da hastalanıp çalışamaz duruma hatta yoksulluğa düşebilir. Böyle bir durumda yardıma ve korunmaya gereksinme duyar. İşte o zaman ona el uzatacak olanlar, daha önce onunla bir çıkar ilişkisi olanlar değil, yalnızca dayanışma kurmuş olduğu gerçek dostlarıdır.»

Masonik çevrede kardeşlerimle (onları öyle bilmem gerektiği için öyle dedim) daha iyi ve yakın ilişkiler kurmalıyım. Onlarla bir maddî çıkar üzerine kurulu bağlantılar oluşturmaktan sakınmalıyım.

Ancak bu kardeşlerimle ticarî bir nitelik taşıyan hiçbir ortaklık kurmamam, hiçbir alışveriş yapmamam anlamına da gelmez. Sadece şu anlama gelir: Bu ilişkiler kardeşliğimizi zedelememeli.

Nitekim bunu haricî dünyadaki dost ve arkadaş çevrem bakımından da böyle düşünmeliyim. Hani bir deyiş vardır *"İş başka dostluk başka"* diye… Ticaret de *"dostlar alışverişte görsün"* diye değil, kazanç sağlamak için yapılır.

Ancak işte o kazanç sağlama girişimi yani çıkar elde etme tasarımı dostlukları, arkadaşları, kardeşlikleri bozmamalı.

Öyle yapar mıyım?.. Dikkat etmeye çalışırım! Sonunda bir yarar elde edilecek her girişimin töresel bakımdan geçerli olduğunu düşünmüyorum.

■ ■ ■

Loca Üstadı sözlerine şöyle devam etmişti:

«Hiç kimse önemli ve büyük bir girişimde tek başına üstün bir başarıya ulaşamaz. Çünkü her insanın eksikleri, yanılgıları ve güçsüz yanları vardır. Ne kadar bilgili, başarılı ve güçlü olursak olalım; bizden daha bilgili, daha akıllı, daha yetenekli ve daha güçlü insanlar bulunabilir.»

Kulağıma küpe olsun bu söz…

Bencillik ve üstünlük tutkusundan kaçınmak gerektiği gibi kendini beğenmişlikten, bilgiçlik taslamaktan da kaçınılmalı...

Konfüçyüs'ün bir özdeyişini anımsadım. Şöyle demiş bilge düşünür: ***"Bir insan bildiği bir şeyi bildiğini bilmelidir. Bilmediği bir şeyi bilmediğini de bilmelidir."***

Neyi bildiğimi bilirim belki ama bilmediğim o kadar çok şey var ki, bir şeyi bilip bilmediğimi onunla karşılaşmadıkça bilemem.

Fakat karşılaştığımda bilmediğimi anlarsam, biliyormuş gibi bir tutum takınmak bana yakışmaz.

Bilmediğim bir şeyi bilmediğimi açıkça söylemekle küçük düşmem. Bunu sadece kendime değil, başkalarına da açık yüreklilikle söyleyebilmeliyim.

■ ■ ■

Sokrates'in "*Bildiğim bir şey varsa o da hiçbir şey bilmediğimdir."* dediği söylenirse de aslında ***"Sokrates'in Savunması"*** adlı yapıttaki bu deyişi biraz farklı; şöyle:

> *"Bunun üzerine bilgisi ile ün almış birine gittim. Kendisine iyice baktım. .... Vardığım sonuç şu oldu: Bu adam çok kimselere, hele kendisine bilgin gözüküyor ama gerçekte hiçbir bilgisi yok. Bunun üzerine kendisini bilgin sandığını, hakikatte ise olmadığını anlatmaya çalıştım. Bunun sonucu, onun da, üstelik orada bulunup beni dinleyen birçok kimselerin de düşmanlığını kazanmak oldu.*

Yanından ayrılırken kendi kendime dedim ki: Doğrusu belki ikimizin de iyi, güzel bir şey bildiğimiz yok ama gene ben ondan bilginim; çünkü o hiçbir şey bilmediği halde bildiğini sanıyor; ben ise bilmiyorum ama bildiğimi de sanmıyorum. Demek ben ondan biraz bilgiliyim, çünkü bilmediklerimi bilirim sanmıyorum. ……"

Sanırım bu anlatım masonlara ders verecek, yol gösterecek nitelikte.

Ben de kendime bir bakıyorum; evet, birtakım bilgiler edinmişim.

Bir de şunu fark ediyorum: Bilmediklerim bildiklerimden fazla…

Bu nedenle bilgilerimi artırıyorum. Bu da bir masona yakışır bir tutum olsa gerek diye düşünüyorum.

Ancak bu kez, -öncekine oranla daha çok bilgi edinmiş olmama karşın- bilmediklerimin öncekilerden çok daha fazla olduğunu fark ediyorum.

Anlaşılan bu işi sonu yok.

Ancak bu böyle diye bilgi edinmekten kaçınılmalı mı?

Bunu Loca Üstadı'nın değindiği "akıl" ve "güç" kavramları için de geçerli tutabiliriz.

Elbette "güç" terimiyle ne denilmek istendiğinin de ayrıca üzerinde durulmalı. (Bunu az sonraya bırakıyorum.)

Benden daha üstün nitelikli kişiler bulunduğunu kabullenir miyim?.. Evet!

Onlara yetişmek için çalışır mıyım?.. Elimden geldiğince!

Onları geçmek için uğraşır mıyım?.. Hayır! Buna gerek yok. Loca Üstadı'nın dediği gibi «*Zor anlarımızda gerçek dostlarımız bize destek verir.»*

■ ■ ■

Locamızın mabetteki her oturumunun açılışında da kapanışında da Loca Üstadı temel düşünme ilkelerimizin ("bilim akıl ve bilgelik" ya da "aklü hikmet) çalışmalarımıza yön vermesi dileğinde bulunduktan sonra Birinci Nazır *«Güç onu bütünlesin.»*, İkinci Nazır da *«Güzellik onu süslesin.»* diyor.

Peki ama nedir bu güç ya da kuvvet? Burada nasıl bir güçten söz ediliyor?

Fiziksel olarak güç ya da kuvvet, birim zamanda yapılan iştir. Uygulamada bir kütleye ivme verilmesidir yani kütlenin bulunduğu yerde olduğu gibi bırakılmayıp giderek hızlanan bir şekilde devindirilmesi, harekete getirilmesidir.

Burada ince bir ayrıntı var: *"Belli bir hızla"* değil, "giderek artan bir hızla"...

Bu fiziksel tanımın Masonlukla bağlantısı kurulabilir mi?

Masonlukta güç, düşüncenin eyleme, aksiyona geçirilmesidir.

Düşüncenin ya da tasarımın durağan halde bırakılmayıp, bununla bağlantılı bir iş, bir etkinlik yapılmasıdır.

Bu yapılmayacak olursa, birkaç kez değinmiş olduğum üzere sadece düşünsel bakımdan bireysel gelişim sağlanmış olur.

Bunun bireye yararı vardır ama birey hiçbir iş yapmadan oturduğu yerde gelişimini sürdürürse, topluma ve insanlığa hiçbir yararı olmaz.

Oysa bir masondan sadece kendisini değil yakın çevresinden başlayarak toplumunu ve giderek tüm insanlığı düşünmesi, üstelik salt düşünmekle kalmayıp onlar için olumlu bir şeyler yapması da bekleniyor.

Yapılan bu iş her zaman ve mutlaka olumlu ve yararlı mıdır?

İşte böyle düşününce, sözü edilen gücün niteliğinin de göz önünde tutulması gerektiği ortaya çıkıyor. Nasıl bir güç olmalıdır bu? Kaba güç, egemen güç, ekonomik güç, mevki gücü gibi güçler olur mu?

Kaba güç, iyi ve güzel olan hiçbir şeyi umursamaz. Dahası iyi dilekleri, sevinç ve mutluluğu yok eder. Olumsuz tutkuları kışkırtır. İnsanlarda başkalarına eziyet ve kötülük etme, acı çektirme istekleri oluşturur. Yaygınlaşırsa toplumun çöküntüsüne bile yol açabilir.

Egemen güç her ne pahasına olursa olsun sadece kendini koruyup bunu sürdürmeyi düşünür. Toplumun dilek ve gereksinmelerine aldırış etmez.

Ekonomik güç ile mevki gücü, akıl ve bilgelik ile bezenmezse toplumun geneli yerine kendi zümresel yararına hizmet eder.

Demek oluyor ki, Masonlukta sözü edilen güç, gerçeği ve adaleti öncelikli tutan, suçsuzları ve yoksulları koruyan yüce bir kaynaktır. İşte böyle bir güç tek başına kalmayıp güzelliklerle de donanınca, Masonluğun düşünsel ilkelerinin kaçınılmaz bir parçası olur.

■ ■ ■

Son olarak Loca Üstadı'nın sözlerinden şunu alalım:

«Özgür düşüncesiyle ve kendini tanıyarak gerçeği arayan, bilimselliğe güvenen bir kimsenin benliğinde, yaşamı gölgeleyen küçük ve boş zevkler ile hevesler coşkun bir iyilik özlemine dönüşür. Bencillik ve hırslar gider; onların yerine bağlılık ve insan sevgisi gelir. Ölüm korkusu kalmaz; geleceğe umut ile bakılır.»

Kendimi tanımalıyım. Bunun üzerinden daha önce de geçmiştik. Bu bağlamda başkalarının buyrultu ve yönlendirmelerini değil, özgür düşünce ve yargılarımı esas almalıyım. Kendimi tanımalıyım ki her ne türde olursa olsun gerçekleri araştırma uğraşısına girebileyim. Bilimsel ve akılcı gerçekleri kavrayıp bunları değerlendirmeyi, kendimi daha iyi tanıma yolunda kullanmalıyım. Bunun için elbette dogmalara ve boş inançlara kapılmayarak bilimselliğe güvenmeliyim. Böylece iyiliklere, doğru olanlara, güzelliklere yönelme olanağını elde ederim.

Varsa, kalmışsa bencilliğimi, kendini beğenmişliğimi, salt bireysel yarar ve çıkarlarımı düşünmeyi fırlatıp attım. Şimdi önümde kardeşlerimle kuracağım bağlılık, hep birlikte insanın ve insanlığın yararına, görev duygusuyla beslenmiş olarak birlikte yürüteceğimiz çalışmalar var.

Böyle bir çalışmaya hazır mıyım?.. Evet!

Önümüzde gönüllülükle ulaşmak için çaba göstereceğimiz hedeflerimiz var. Belki ben onlara vardığımızı göremem. Bir hastalık, bir kaza, yaşımın yetmezliği ölümü getirir. Zararı yok.

Peki, buna hazır mıyım?.. Evet! Hem sadece ben değil, biz yani benimle birlikte ve benim gibi düşünüp değerlendiren tüm diğer masonlar hazır. Herhangi birimizin başlayıp da bitiremediğini diğerleri tamamlayacak.

Bu bölüm burada bitmişti.

Fakat bir yeni masonun anı, izlenim ve bunların üzerine düşüncelerini içeren kısa bir bölüm daha var.

Sonraya bırakmak yerine buraya eklemek daha uygun olacak.

SÖZ VERİŞ

Masonluğa kabul töreninin sonuna doğru, gözlerimin açılıp simgesel ışığa kavuşturulmamdan önce sıra söz verişlerime gelmişti.

Loca Üstadı bunda yadırgayacağım hiçbir şey olmadığı üzerinde uyarıda bulundu. Gelmiş olduğum aşamada buna gerek bile yoktu aslında. Benden akıl ve vicdanıma aykırı düşen bir konuda söz verişte bulunmamın istenmeyeceğini biliyor, buna güveniyordum.

Ancak Loca Üstadı bundan önce öyle bir şey söyledi ki, o sözünün gelecekte beni allak bullak edebileceğini o anda anlamıştım.

Az önceki deyişleriyle ölüm korkusunu yenmek üzerinden geçmiştik. Bu kez şunları söylemişti:

«Mezarınızın başında olduğunuzu düşünün. Önünüzde toprak var. Bilmelisiniz ki imgeler çabuk geçer ve yok olur. Siz öldükten sonra ölmeyerek sizden geriye kalacak şeyler görüntüleriniz değil, gerçekte ne olduğunuzun anıları ve ardınızda bırakacağınız yapıtlardır.»

Bazı dinlerde "ölüm sonrası"ndan söz edilir ya!..

Kimilerinde "bu dünyada ölüm fakat öteki dünyada yaşamaya devam". Kimilerinde "öldükten sonra yaşamda yapıp etmelerinin hesabını vermek, buna göre ödüllendirilmek (cennete girmek) ya da cezalandırılmak (cehenneme atılmak)".

Kimilerine göre "bedenin ölümü fakat ruhun yaşamaya devam edişi".

Kimilerine göre de "asal yaşamın ruhta olup, bedenin ölümünden sonra ruhun bir başka canlı bedene geçişi".

Bunların hepsi insanın bir kaygısının sonucu… Bir tanrısal (ilâhî) düzen falan değil, insanın kendi kafasından oluşturduğu varsayımsal fanteziler. Her nedense, yaşantısında doğru dürüst hiçbir şey yapmamış, hiçbir şey üretmemiş, ardında hiçbir şey bırakmamış olsa da yaşama devam etmek tatlı, ölüp gitmek acı geliyor insana.

Bilge düşünür Konfüçyüs şöyle demiş: ***"Bir insan ölünce ölmez. Çünkü başkaları onun adını anar ve o insan o başkalarının zihinlerinde yaşamını sürdürür. Bir gün gelir, birisi onun adını son kez söyler. İşte o zaman o insan ölür."***

Loca Üstadı bunu mu demek istiyordu?

Düşün ki, şu anda öldün ve işte mezarın seni bekliyor toprağa karışman, özüne yani doğanın koynuna dönmen için… Artık bittin; yoksun.

Yakılıp küllerin doğaya savrulsa da öyle…

Peki arkanda ne bıraktın gitmeden önce?

Seni neyle, nasıl anacak senden sonrakiler?

Bol para ya da parasal değeri olan şeylerle mi?... Bir egemenlik ya da üstünlük gücüyle mi?

Onlar da bitince ne olacak? Senden nasıl söz edecekler?... *"Ne iyi etti de ölüp gitti"* diye mi, yoksa *"Keşke hâlâ aramızda olsaydı da varlığıyla değer kazanmayı sürdürseydik"* söylemiyle mi?

Bırak parayı ve parasal değeri olan varlıkları ya da insanlara acı çektirmekten başka hiçbir işe yaramayan egemen güç olanağını; güzel anılarının da ötesinde somut olarak ardında bırakacağın olumlu ve yararlı yapıtların olacak mı?

Loca Üstadı böyle demiyorsa da benim algım öyle oldu.

Demek ki, bir mason olarak, -olabilirsem eğer- her an bu dünyayı terk ederek gidebileceğimi göz önünde tutarak ardımda gerek güzel anılar gerekse olumlu yapıtlar bırakmalıyım.

Bunu da yapar mıyım?.. Çalışırım elimden geldiğince, yapabildiğimce.

Zaten bir de şunu eklemişti Loca Üstadı:

«Zamanınızı boşa yitirmeyin. Çünkü bir gün gelecek, bütün bunları yapmaya gücünüz yetmeyecektir. İşte o zaman artık çok geç kalmış olacaksınız.»

■ ■ ■

Ant içmeye (yemin etmeye) girişmeden önce Loca Üstadı'nın bu konuda çok önemli bir sözü var. Şöyle: *«Ant (yemin) onurlu bir insanın yaşamında çok önemli ve ağır sorumluluklar üstlendiği bir olaydır.»*

Bir insan ant içecekse (yemin edecekse) bunu gönülden kabullenmeli. Sırf bir kurumun kuralları gereği olduğu için söz verişte bulunan bir kişi bunun bilincine varmıyorsa, bunu önemsemiyor ya da umursamıyorsa, bu işe hiç girişmese, dönüp gitse çok daha iyi…

Çünkü o durumda hiç olmazsa onurunu korur ve sonra söz verişlerini tutmamakla onursuzluğa düşmüş olmaz.

Aslında bir ant (yemin) metni toplum önünde kişinin yüzüne okunur, o da kabul ettiğini belirtirse iş bitmiş sayılır ama kurumsal yöntem o andın (yeminin) bir kez de kişinin ağzından duyulmasını öngörüyor.

Masonlukta birbirinden farklı tutum ve anlayışlarda olan hatta benzer tutum ve anlayışı benimseyen kuruluşların, ritüelik nitelikli ant (yemin) metinleri arasında yer yer farklar var. Burada herhangi belli bir kuruluşun ritüeli uyarınca kullanılan bir söz verişin ayrıntılarına girmeye gerek yok sanırım. Bunları tek bir tümce ile şöyle özetlersem acaba nasıl olur?

"Masonluğun ilkelerine, kurallarına, yöntemlerine ve geleneklerine, üyesi olacağım bu kuruluşun yönetmeliklerine ve yetkili organlarının kararlarına uyacağıma, bir masonun yapması gerekenleri yapacağıma söz veririm."

İşi özü böyle!... Bundan sonra da Loca Üstadı *«Bu söz veriş sizde bir üzüntü, bir acı, pişmanlık ya da bir ürküntü oluşturdu mu?»* diye sorduğunda, buna verilecek yanıt elbette "Hayır!" olur.

Gerçekten öyle mi?.. Öyle!

O halde geriye ne kalıyor?

Söz verişlerin tümünün gereklerini Masonluktaki yaşamım boyunca yerine getirmek…

Artık bu bağlamda "yerine getirmeye çalışmak" diye bir esneklik, bir kaçamak olamaz; tam olarak yerine getirmek olmalı.

■ ■ ■

Söz verişin tamamlanmasından sonra sıra gözbağımın çıkarılıp ışığa kavuşmama gelmişti.

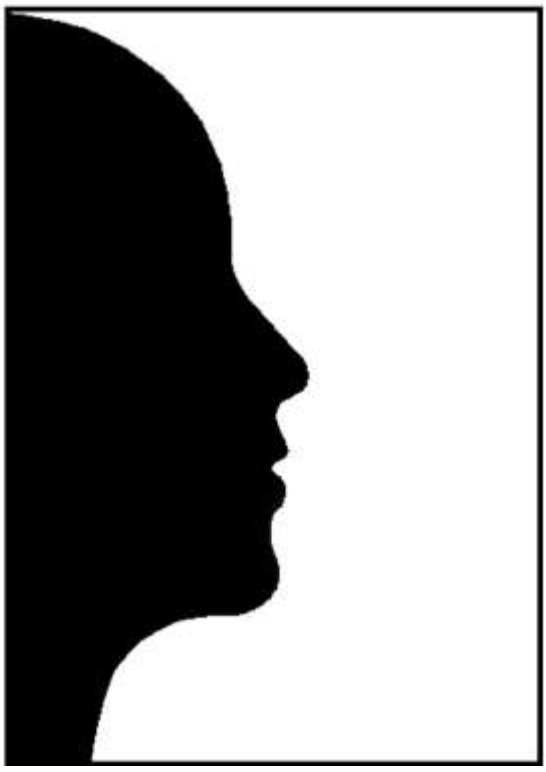
Uygulandı da…

Uzunca bir süre karanlıkta kalmış olmanın etkisiyle, bir an gözlerim âdeta paralize oldu.

Alışınca, orada beni gülümseyerek karşılayan masonların, zihinlerinden geçenleri pek bilemesem de kıvanç içinde olduklarını duyumsadım.

Ben de öyleydim.

Buna benim açımdan bir simgesel nitelik bağlayacak olursam, herhalde **"karanlıktan aydınlığa geçiş"** diyebilirim.

Fakat asıl karanlıktan aydınlığa geçiş, daha sonra, Masonlukta çalışmalar yaparak mason olmayı içime sindirdiğim zaman gerçekleşme yoluna girecekti hiç kuşkusuz.

■ ■ ■

Bütün bunlardan sonra sıra kendi kendimi sorgulamaya geldi.

Bilimsel yöntem ve aklın ürünü olan gerçekler bireysel yaşamıma oranla daha önemli ve değerli mi?

Evet!

Dış görünümlerin hayli kısa süreli olduğunu düşündüm mü?

Evet!

Öleceğim zaman ardımda bir yapıt bırakacak mıyım?

Umarım!

Verdiğim sözler yerine getirilecek mi?

Onu bilemem. Belki!

Yanıltılarım ve eksik yanlarım kaldı mı?

Evet, çok!

Dogmalarımdan ve boş inançlardan, bağnazlıktan tümüyle sıyrıldım mı?

Sanırım! Tümüyle olmamışsa da bundan sonra özen gösteririm.

Masonlara ayırımsız olarak sevgi bağladım mı?

İsterdim ama şimdilik olmadı! Belki gerçekten de "mason" olduğum zaman benliğimde bunu sağladığımı görürüm. Umarım öyle olur.

İnsanlığa yararlı etkinliklerde bulundum mu?

Şimdilik, henüz değil ama elimden geldiğince yapacağım.

Görevlerimin bilincine vardım mı?

Varacağım!

Çalışmalarım bilimsel, akılcı, bilgece oldu mu?

Sanırım olacak! Fakat bunu başkalarının değerlendirmesi gerekir.

Düşünülerim eyleme dönüştü mü?

Kısmen ama daha çok eksik var!

Sonuç:

Şimdi ben mason oldum mu?

Hayır! Henüz değil.

Olabilir miyim?

Evet!

Olacak mıyım?

Belki!.. Çalışmalıyım. Gönül vermeliyim.

